

บทที่ 4

ปัญหาและการวิเคราะห์ปัญหาการหักค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์

ตามกฎหมายภาษีอากรของประเทศไทย ซึ่งมีการบัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร ค่าใช้จ่ายที่ให้สิทธิบุคคลผู้เสียภาษีสามารถหักเป็นค่าลดหย่อนออกจากเงินได้พึงประเมินที่ต้องเสียภาษีนั้น ประกอบไปด้วยการหักค่าลดหย่อนส่วนตัวกับค่าลดหย่อนตามรายการ ในบทที่ 3 ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นพบว่าในปัจจุบันค่าลดหย่อนตามรายการ ได้แก่ เบี้ยประกันภัยที่ผู้มีเงินได้จ่ายไปในปีภาษี สำหรับการประกันชีวิต ค่าการศึกษาบุตร เงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อที่อยู่อาศัย เงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายเข้ากองทุนประกันสังคม ค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา และเงินที่บริจาคแก่สถานพยาบาลและสถานศึกษา ซึ่งยังไม่มีการอนุญาตให้ผู้เสียภาษีนำค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์มาหักเป็นค่าลดหย่อนได้ ในบทนี้ผู้วิจัยจึงจะทำการวิเคราะห์ว่าถ้าหากนำเอาค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์มาลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะส่งผลกระทบต่อหลักความเป็นธรรมและหลักความมีประสิทธิภาพอย่างไรเพื่อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้เป็นธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

4.1 ปัญหาการหักค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ต่อหลักความเป็นธรรม

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 หัวข้อที่ 2.1.4 ว่าระบบภาษีอากรที่ดีต้องเป็นระบบที่มีความเป็นธรรมทั้งในระหว่างผู้เสียภาษีด้วยกันเองและระหว่างรัฐผู้จัดเก็บภาษีกับประชาชนผู้เสียภาษีอากรทั้งหลายอย่างเท่าเทียมกันตามกำลังความสามารถ โดยจะต้องไม่ทำให้ผู้เสียภาษีเกิดความรู้สึกเหลื่อมล้ำหรือความเสียเปรียบระหว่างกันเกิดขึ้น หลักความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีจึงถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของหลักการจัดเก็บภาษีที่ดี หากกฎหมายภาษีอากรอนุญาตให้บุคคลผู้เสียภาษีสามารถนำค่าหักค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์มาหักเป็นค่าลดหย่อนออกจากเงินได้เงินได้บุคคลธรรมดาจะส่งผลกระทบต่อหลักความเป็นธรรมหรือไม่ อย่างไร จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณา ดังนี้

(1) พิจารณากรณีกฎหมายภาษีอากรอนุญาตให้บุคคลผู้เสียภาษีสามารถนำค่าหักค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์มาหักเป็นค่าลดหย่อนออกจากเงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะส่งผลกระทบต่อหลักความเป็นธรรมในแนวนอน

(2) พิจารณากรณีกฎหมายภาษีอากรอนุญาตให้บุคคลผู้เสียภาษีสามารถนำค่าหักค่าใช้จ่ายในในทางการแพทย์มาหักเป็นค่าลดหย่อนออกจากเงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะส่งผลกระทบต่อหลักความเป็นธรรมในแนวตั้ง

4.1.1 ผลกระทบต่อหลักความเป็นธรรมในแนวนอน

พิจารณากรณีกฎหมายภาษีอากรอนุญาตให้บุคคลผู้เสียภาษีสามารถนำค่าหักค่าใช้จ่ายในในทางการแพทย์มาหักเป็นค่าลดหย่อนออกจากเงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะส่งผลกระทบต่อหลักความเป็นธรรมในแนวนอน ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 หัวข้อที่ 2.1.4 ว่าความเป็นธรรมในแนวนอนจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เสียภาษีมีฐานะเท่าเทียมกันในภาวะแวดล้อมเหมือนกัน ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น คนที่มีความสามารถในการเสียภาษีอากรเท่าเทียมกันจะต้องเสียภาษีอากรเท่าเทียมกัน เช่น ถ้าใช้รายได้เป็นเครื่องมือวัดความสามารถในการเสียภาษี ก็หมายความว่าบุคคลที่อยู่ในฐานะเดียวกัน เมื่อมีรายได้จำนวนที่เท่ากันต้องเสียภาษีในจำนวนที่เท่ากัน จึงก่อให้เกิดความเป็นธรรมตามแนวนอน จากลักษณะข้างต้นของหลักความเป็นธรรมในแนวนอน หากกฎหมายภาษีอากรอนุญาตให้บุคคลผู้เสียภาษีสามารถนำค่าหักค่าใช้จ่ายในในทางการแพทย์มาหักเป็นค่าลดหย่อนออกจากเงินได้บุคคลธรรมดาที่ต้องเสียภาษีจะเกิดผลกระทบต่อหลักความเป็นธรรม โดยมีข้อดีและข้อเสีย ดังนี้

ข้อดีของการหักค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ต่อหลักความเป็นธรรมในแนวนอน คือ ในกรณีที่จากเดิมบุคคลผู้เสียภาษีที่มีรายได้เท่ากันต้องเสียภาษีในอัตราเดียวกัน (เป็นไปตามหลักความเป็นธรรมในแนวนอน) แต่หากบุคคลผู้เสียภาษีที่มีรายได้บางคนมีสิทธิสวัสดิการข้าราชการ สิทธิประกันสังคม หรือสิทธิตามหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เข้ามาช่วยเหลือในเรื่องของค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ ก็จะส่งผลให้บุคคลเหล่านั้นได้รับสิทธิประโยชน์ที่มากกว่ากลุ่มบุคคลผู้เสียภาษีที่ไม่มีสิทธิใดๆ เลย (แต่ถึงแม้จะมีสิทธิข้าราชการ ประกันสังคม หรือสิทธิตามหลักประกันสุขภาพ แต่สิทธิดังกล่าวก็ให้ความคุ้มครองคุ้มครอง ขอบเขตการบังคับใช้แตกต่างกัน)

ตัวอย่างที่ 1

ในปีภาษี 2559 นาย ก. เป็นคน โสดรับราชการ มีสิทธิตามระบบสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ นาย ข. เป็นคน โสดทำงานเป็นพนักงานเอกชนในบริษัทแห่งหนึ่ง ไม่มีสิทธิรักษายาบาลใดๆ เลย ทั้งนาย ก. และนาย ข. มีเงินได้พึงประเมิน 400,000 บาท และมีเงินได้สุทธิรวมทั้งปีเท่ากันคือ 300,000¹ บาท นาย ก. และนาย ข. จึงต้องเสียภาษีเท่ากันคือ 7,500² บาท และเสีย

¹ (400,000 – 60,000 (ค่าใช้จ่าย)) – 30,000 (ค่าลดหย่อนส่วนตัว) – 10,000 (ค่าเบี่ยงประกันชีวิต).

² (150,000 x 0) + (150,000 x 5%).

ภานีในอัตราภานีเฉลี่ยเท่ากันคือ ร้อยละ 1.8³ แต่หากระหว่างปีภานีนาย ก. และนาย ข. ได้รับบาดเจ็บ จำเป็นต้องเข้ารับการรักษาพยาบาล มีค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดเท่ากัน คือ 10,000 บาท นาย ก. ได้รับสิทธิสวัสดิการข้าราชการจึงไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง ส่วนนาย ข. ต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลเองทั้งหมด แต่เมื่อสิ้นปีภานีนาย ก. และนาย ข. กลับต้องเสียภานีเป็นจำนวนเท่ากัน คือ 7,500 บาท หรือเสียภานีในอัตราภานีเฉลี่ยเท่ากันคือ ร้อยละ 1.8 ทั้งๆ ที่รายได้ของนาย ข. ต้องไปหักค่ารักษาพยาบาล แต่นาย ก. รายได้ยังคงเหลือเต็มจำนวน ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักความเป็นธรรมในแนวนอนที่ว่าคนที่มีความสามารถในการเสียภานีอากรเท่าเทียมกันจะต้องเสียภานีอากรเท่าเทียมกัน

ผู้เสียภานี	เงินได้พึงประเมิน (บาท)	เงินได้สุทธิ (บาท)	ค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ที่ผู้เสียภานีต้องจ่ายด้วยตนเอง (ไม่มีสิทธิค่ารักษาพยาบาลใดๆ)	ภานี (บาท)	อัตราภานีเฉลี่ย (ร้อยละ)
นาย ก.	400,000	300,000	-	7,500	1.8
นาย ข.	400,000	300,000	10,000	7,500	1.8

แต่หากกฎหมายภานีอากรมีการกำหนดค่าลดหย่อนในส่วน of ค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เพิ่มเข้ามา จากข้อเท็จจริงเดียวกันข้างต้น บุคคลที่มีรายได้เท่ากันต้องเสียภานีในอัตราเท่ากัน ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะมีสิทธิสวัสดิการข้าราชการ สิทธิประกันสังคม สิทธิตามหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือไม่มีสิทธิใดๆเลย เมื่อบุคคลดังกล่าวมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ ไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคลผู้มีเงินได้เอง คู่สมรสของผู้มีเงินได้ บิดามารดาของผู้มีเงินได้ หรือบุตรของผู้มีเงินได้ บุคคลดังกล่าวได้รับประโยชน์เหมือนกัน คือสามารถนำค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายไปจริงมาลดหย่อนภานีได้ ซึ่งอาจจะแตกต่างกันบ้างเล็กน้อยในส่วน of จำนวนเงินซึ่งทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับ การกำหนดขอบเขตจำนวนเงิน of รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะกำหนด จากตัวอย่างดังกล่าวจึงทำให้ทราบว่า การเพิ่มค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เข้ามาจะช่วยสร้างความเป็นธรรมตามหลักความเป็นธรรมในแนวนอนได้

³ ((7,500 ÷ 400,000) x 100).

ผู้เสีย ภาษี	เงินได้พึงประเมิน (บาท)	เงินได้สุทธิ (บาท)	จำนวนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ ของผู้เสียภาษี		ภาษี (บาท)	อัตราภาษีเฉลี่ย (ร้อยละ)
			ได้รับตามสิทธิใดๆ	ใช้เป็นค่า ลดหย่อนภาษี		
นาย ก.	400,000	300,000	10,000	-	7,500	1.8
นาย ข.	400,000	300,000	-	10,000	7,500	1.8

ตัวอย่างที่ 2

ในปีภาษี 2559 นาย ก. เป็นคน โสดรับราชการ มีสิทธิตามระบบสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ นาย ข. เป็นคน โสดทำงานเป็นพนักงานเอกชนในบริษัทแห่งหนึ่ง ไม่มีสิทธิค่ารักษายาบาลใดๆ เลย ทั้งนาย ก. และนาย ข. มีเงินได้พึงประเมิน 400,000 บาท และมีเงินได้สุทธิรวมทั้งปีเท่ากันคือ 300,000⁴ บาท นาย ก. และนาย ข. จึงต้องเสียภาษีเท่ากันคือ 7,500⁵ บาท และเสียภาษีในอัตราเฉลี่ยเท่ากันคือ ร้อยละ 1.8⁶ แต่หากระหว่างปีภาษีนาย ก. และนาย ข. ได้รับบาดเจ็บจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาพยาบาล มีค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดเท่ากัน คือ 10,000 บาท นาย ก. และนาย ข. สามารถนำเอาค่ารักษายาบาลมาใช้เป็นค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ เมื่อสิ้นปีภาษีนาย ก. และนาย ข. ก็จะเสียภาษีในอัตราเฉลี่ยเท่ากัน ซึ่งเป็นไปตามหลักความเป็นธรรมในแนวนอนที่ว่า คนที่มีความสามารถในการเสียภาษีอากรเท่าเทียมกันจะต้องเสียภาษีอากรเท่าเทียมกัน

ผู้เสีย ภาษี	เงินได้พึงประเมิน (บาท)	เงินได้สุทธิ (บาท)	จำนวนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ ของผู้เสียภาษี		ภาษี (บาท)	อัตราภาษีเฉลี่ย (ร้อยละ)
			ได้รับตามสิทธิใดๆ	ใช้เป็นค่า ลดหย่อนภาษี		
นาย ก.	400,000	300,000	-	10,000	7,500	1.8
นาย ข.	400,000	300,000	-	10,000	7,500	1.8

นอกจากนี้การกำหนดค่าลดหย่อนในส่วนของค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เพิ่มเข้ามายังจะเป็นการช่วยให้ประชาชนที่จากเดิมอาจมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงภาษีหรือไม่อยู่ในระบบระเบียบของกฎหมายภาษีเข้ามาอยู่ในระบบระเบียบของกฎหมายภาษีอากรมากยิ่งขึ้น เนื่องจากค่าลดหย่อนตาม

⁴ (400,000 – 60,000 (ค่าใช้จ่าย)) – 30,000 (ค่าลดหย่อนส่วนตัว) – 10,000 (ค่าเบี่ยงประกันชีวิต).

⁵ (150,000 x 0) + (150,000 x 5%).

⁶ ((7,500 ÷ 400,000) x 100).

รายการจากเดิมอาจจะไม่ได้ให้ความช่วยเหลือลดหย่อนแก่บุคคลผู้เสียภาษีอย่างกว้างขวางมากนัก เช่น หากผู้เสียภาษีไม่ได้มีการทำประกันชีวิตก็ไม่ได้รับสิทธิที่จะนำเบี้ยประกันภัยมาลดหย่อนภาระภาษีได้ หากไม่ได้มีการกู้ยืมเพื่อที่อยู่อาศัยก็ไม่มีสิทธิที่จะนำดอกเบี้ยเงินกู้ยืมมาลดหย่อนได้ เป็นต้น แต่ในกรณีของค่ารักษาพยาบาลนี้เป็นค่าใช้จ่ายสำคัญที่ผู้เสียภาษีทุกคนต้องประสบพบเจอ ไม่จำเป็นต้องดำเนินกิจกรรมใดๆ เป็นพิเศษก็มีสิทธิได้รับประโยชน์ในส่วนนี้ได้ ดังนั้นจึงส่งผลต่อกระบวนการคิดของผู้เสียภาษีที่ว่าจากเดิมผู้เสียภาษีจะต้องเป็นฝ่ายเสียภาษีให้แก่รัฐเท่านั้นไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ใดๆ ให้แก่ตนเองหรือครอบครัวเลย แต่กรณีนี้แม้ตนเองจะต้องเสียภาษีให้แก่รัฐแต่ตนเองและครอบครัวก็ได้รับความช่วยเหลือในเรื่องค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ ซึ่งถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่มีความจำเป็นและสำคัญต่อความเป็นอยู่อย่างมาก เมื่อมีผู้หลักเล็ยงภาษียลคนน้อยลง ผู้มีเงินได้ทุกคนก็จะเข้ามาสู่ขั้นตอนของการเสียภาษีที่ถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น จึงช่วยส่งผลให้หลักความเป็นธรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสียของการหักค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ต่อหลักความเป็นธรรมในแนวนอน แม้ว่าการเพิ่มมาตรการหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เข้ามาจะส่งผลดีต่อหลักความเป็นธรรมทั้งในแนวนอนดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่การเพิ่มมาตรการหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ก็ส่งผลกระทบต่อหลักความเป็นธรรมในแนวนอนด้วยเช่นกัน คือ บุคคลผู้เสียภาษีที่มีรายได้เท่ากันต้องเสียภาษีในอัตราเดียวกัน หากมีการเพิ่มมาตรการหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เข้ามาก็จะเป็นการให้ประโยชน์แก่ฝ่ายผู้เสียภาษีที่มีค่าใช้จ่ายทางการแพทย์มากกว่าผู้เสียภาษีอีกฝ่ายที่ไม่ค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เลย หรือมีแต่มีจำนวนค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า จึงไม่สามารถใช้สิทธิลดหย่อนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์หรือสามารถใช้สิทธิได้ แต่มีจำนวนค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า

ตัวอย่างที่ 3

ในปีภาษี 2559 นาย ก. และนาย ข. เป็นคนโสดทำงานเป็นพนักงานเอกชนในบริษัทแห่งหนึ่ง ไม่มีสิทธิค่ารักษาพยาบาลใดๆ เลย ทั้งนาย ก. และนาย ข. มีเงินได้พึงประเมิน 400,000 บาท และมีเงินได้สุทธิ รวมทั้งปีเท่ากันคือ 300,000⁷ บาท นาย ก. และนาย ข. จึงต้องเสียภาษีเท่ากันคือ 7,500⁸ บาท และเสียภาษีในอัตราก้าวหน้าเฉลี่ยเท่ากันคือ ร้อยละ 1.8⁹ แต่หากระหว่างปีภาษีนาย ก. ได้รับบาดเจ็บจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาพยาบาล มีค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดเท่ากัน คือ 10,000 บาท แต่นาย ข. สุขภาพร่างกายแข็งแรงดีจึงไม่มีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์แต่อย่างใด เมื่อสิ้นปีภาษี นาย ก. สามารถ

⁷ (400,000 – 60,000 (ค่าใช้จ่าย)) – 30,000 (ค่าลดหย่อนส่วนตัว) – 10,000 (ค่าเบี้ยประกันชีวิต).

⁸ (150,000 x 0) + (150,000 x 5%).

⁹ ((7,500 ÷ 400,000) x 100).

นำเอาค่ารักษาพยาบาลมาใช้เป็นค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ แต่นาย ข. ไม่ได้รับสิทธิลดหย่อนในกรณีนี้แต่อย่างใด ส่งผลให้นาย ข. ต้องจ่ายภาษีมากกว่านาย ก. ทั้งที่ทั้งสองคนมีเงินได้เท่ากัน

ผู้เสียภาษี	เงินได้พึงประเมิน (บาท)	เงินได้สุทธิ (บาท)	จำนวนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ของผู้เสียภาษี		ภาษี (บาท)	อัตราภาษีเฉลี่ย (ร้อยละ)
			ได้รับตามสิทธิใดๆ	ใช้เป็นค่าลดหย่อนภาษี		
นาย ก.	400,000	300,000	-	10,000	7,500	1.8
นาย ข.	400,000	300,000	-	-	< 7,500	< 1.8

4.1.2 ผลกระทบต่อหลักความเป็นธรรมในแนวตั้ง

พิจารณากรณีกฎหมายภาษีอากรอนุญาตให้บุคคลผู้เสียภาษีสามารถนำค่าหักค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์มาหักเป็นค่าลดหย่อนออกจากเงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะส่งผลกระทบต่อหลักความเป็นธรรมในแนวตั้ง ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 หัวข้อที่ 2.1.4 ว่าความเป็นธรรมในแนวนอนจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เสียภาษีในฐานะระดับไม่เท่าเทียมกันได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ดังนั้น คนที่มีความสามารถในการชำระภาษีต่างกันควรจะเสียภาษีอากรต่างกัน โดยจำนวนภาษีอากรที่เสียต่างกันนั้นจะต้องเป็นความแตกต่างที่เหมาะสม ซึ่งความเป็นธรรมในแนวตั้งนี้แม้จะมีข้อดีในการสร้างความเป็นธรรมมากที่สุดก็ตาม แต่อาจจะเกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้ เพราะเป็นการยากที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ว่าคนที่มีกำลังความสามารถในการชำระภาษีต่างกัน ควรจะเสียภาษีอากรต่างกันเท่าใดจึงจะเป็นธรรม จากลักษณะข้างต้นของหลักความเป็นธรรมในแนวตั้ง หากกฎหมายภาษีอากรอนุญาตให้บุคคลผู้เสียภาษีสามารถนำค่าหักค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์มาหักเป็นค่าลดหย่อนออกจากเงินได้บุคคลธรรมดาที่ต้องเสียภาษีจะเกิดผลกระทบต่อหลักความเป็นธรรม โดยมีข้อดีและข้อเสียดังนี้

ข้อดีของการหักค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์คือหลักความเป็นธรรมในแนวตั้ง หากเราลองพิจารณาในข้อเท็จจริงต่างๆ ในปัจจุบันที่มีเรื่องของค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย จะพบหลายกรณีที่ไม่สอดคล้องกับหลักความเป็นธรรม เช่น ผู้ซึ่งมีรายได้มากได้รับสิทธิประโยชน์ในการรักษาพยาบาลไม่ว่าจะเป็นสิทธิสวัสดิการข้าราชการหรือสิทธิประกันสังคมเข้ามาช่วยเหลือคุ้มครอง กับผู้ซึ่งมีรายได้น้อยไม่มีสิทธิประโยชน์ใดๆ ทั้งสิ้น ผู้ซึ่งมีรายได้มากก็จะมีเงินเหลือมากกว่าผู้ซึ่งมีรายได้น้อย เพราะมีรายจ่ายที่น้อยกว่า ทั้งๆ ที่มีรายได้น้อยกว่า และในอีกกรณีหนึ่ง คือ ผู้ที่มีรายได้น้อยได้รับสิทธิประโยชน์ในการรักษาพยาบาลไม่ว่าจะเป็นสิทธิสวัสดิการ

ข้าราชการหรือสิทธิประกันสังคมเข้ามาช่วยเหลือ กับผู้ที่มีรายได้น้อยและไม่มีความช่วยเหลือ (ได้รับสิทธิประโยชน์ใดๆ ทั้งสิ้น ผู้ที่มีรายได้น้อยก็จะได้รับความช่วยเหลือให้รายจ่ายน้อยลงไปอีก (ได้รับสิทธิประโยชน์ค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์) แต่ผู้ที่มีรายได้น้อยกลับไม่ได้รับความช่วยเหลือแต่อย่างใด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความไม่เป็นธรรมอย่างชัดเจน

ตัวอย่างที่ 1

ในปีภาษี 2559 นาย ก. เป็นคนโสดรับราชการ มีสิทธิตามระบบสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการ มีเงินได้พึงประเมิน 1,100,000 บาท และมีเงินได้สุทธิรวมทั้งปีคือ 1,000,000¹⁰ บาท นาย ก. จึงต้องเสียภาษีเป็นจำนวน 115,500¹¹ บาท และเสียภาษีในอัตรากำหนดเฉลี่ยร้อยละ 10.45¹² นาย ข. เป็นคนโสด ทำงานเป็นพนักงานเอกชนในบริษัทแห่งหนึ่ง ไม่มีสิทธิรักษายาพยาบาลใดๆ เลย มีเงินได้พึงประเมิน 400,000 บาท และมีเงินได้สุทธิรวมทั้งปีคือ 300,000¹³ บาท นาย ข. จึงต้องเสียภาษีเป็นจำนวน 7,500¹⁴ บาท และเสียภาษีในอัตรากำหนดเฉลี่ยร้อยละ 1.8¹⁵ แต่หากระหว่างปีภาษีนาย ก. และนาย ข. ได้รับบาดเจ็บจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาพยาบาล มีค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดเท่ากัน คือ 10,000 บาท นาย ก. ได้รับสิทธิสวัสดิการข้าราชการจึงไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง ส่วนนาย ข. ต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลเองทั้งหมด แต่เมื่อสิ้นปีภาษีนาย ก. และนาย ข. ต้องเสียภาษีเป็นจำนวน 115,000 บาท และ 7,500 บาท ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าแม้ว่านาย ก. จะเสียภาษีมากกว่านาย ข. แต่หากพิจารณาจากรายรับรายจ่ายของแต่ละคนแล้วจะเห็นได้ว่านาย ข. ได้รับความคุ้มครองช่วยเหลือน้อยกว่านาย ก.

ผู้เสียภาษี	เงินได้พึงประเมิน (บาท)	เงินได้สุทธิ (บาท)	ค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ที่ผู้เสียภาษีต้องจ่ายด้วยตนเอง (ไม่มีสิทธิรักษายาพยาบาลใดๆ)	ภาษี (บาท)	อัตรากำหนดเฉลี่ย (ร้อยละ)
นาย ก.	1,100,000	1,000,000	-	115,500	10.45
นาย ข.	400,000	300,000	10,000	7,500	1.8

¹⁰ (1,100,000 – 60,000 (ค่าใช้จ่าย)) – 30,000 (ค่าลดหย่อนส่วนตัว) – 10,000 (ค่าเบี้ยประกันชีวิต).

¹¹ (150,000 x 0) + (150,000 x 5%) + (200,000 x 10%) + (250,000 x 15%) + (250,000 x 20%).

¹² ((115,000 ÷ 1,100,000) x 100).

¹³ (400,000 – 60,000 (ค่าใช้จ่าย)) – 30,000 (ค่าลดหย่อนส่วนตัว) – 10,000 (ค่าเบี้ยประกันชีวิต).

¹⁴ (150,000 x 0) + (150,000 x 5%).

¹⁵ ((7,500 ÷ 400,000) x 100).

ตัวอย่างที่ 2

ในปีภาษี 2559 นาย ก. เป็นคนโสดรับราชการ มีสิทธิตามระบบสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการ มีเงินได้พึงประเมิน 400,000 บาท และมีเงินได้สุทธิรวมทั้งปีคือ 300,000¹⁶ บาท นาย ก. จึงต้องเสียภาษีเป็นจำนวน 7,500¹⁷ บาท และเสียภาษีในอัตรากาญีเฉลี่ยร้อยละ 1.8¹⁸ นาย ข. เป็นคนโสดทำงานเป็นพนักงานเอกชนในบริษัทแห่งหนึ่ง ไม่มีสิทธิค่ารักษายาพยาบาลใดๆ เลย มีเงินได้พึงประเมิน 1,100,000 บาท และมีเงินได้สุทธิรวมทั้งปีคือ 1,000,000¹⁹ บาท นาย ข. จึงต้องเสียภาษีเป็นจำนวน 115,500²⁰ บาท และเสียภาษีในอัตรากาญีเฉลี่ยร้อยละ 10.45²¹ แต่หากระหว่างปีภาษีนาย ก. และนาย ข. ได้รับบาดเจ็บจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาพยาบาล มีค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดเท่ากัน คือ 10,000 บาท นาย ก. ได้รับสิทธิสวัสดิการข้าราชการจึงไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง ส่วนนาย ข. ต้องจ่ายค่ารักษายาพยาบาลเองทั้งหมด แต่เมื่อสิ้นปีภาษีนาย ก. และนาย ข. ต้องเสียภาษีเป็นจำนวน 7,500 บาท และ 115,000 บาท ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าแม้ นาย ข. จะเสียภาษีมากกว่านาย ก. แต่จากตัวอย่างก็แสดงให้เห็นถึงความไม่เป็นธรรมต่อนาย ข. ที่นาย ข. ได้รับความคุ้มครองช่วยเหลือน้อยกว่านาย ก.

ผู้เสียภาษี	เงินได้พึงประเมิน (บาท)	เงินได้สุทธิ (บาท)	ค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ที่ผู้เสียภาษีต้องจ่ายด้วยตนเอง (ไม่มีสิทธิค่ารักษายาพยาบาลใดๆ)	ภาษี (บาท)	อัตรากาญีเฉลี่ย (ร้อยละ)
นาย ก.	400,000	300,000	-	7,500	1.8
นาย ข.	1,100,000	1,000,000	10,000	115,500	10.45

แต่หากกฎหมายภาษีอากรมีการกำหนดค่าลดหย่อนในส่วน of ค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เพิ่มเข้ามา จากข้อเท็จจริงเดียวกันข้างต้นไม่ว่าจะเป็นบุคคลผู้ที่มีรายได้มากหรือรายได้น้อยไม่ว่าจะเป็นบุคคลนั้นจะมีสิทธิสวัสดิการข้าราชการ สิทธิประกันสังคม สิทธิตามหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือไม่มีสิทธิใดๆเลย เมื่อบุคคลดังกล่าวมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคลผู้มีเงินได้เอง คู่สมรสของผู้มีเงินได้ บิดามารดาของผู้มีเงินได้ หรือบุตรของผู้มี

¹⁶ (400,000 – 60,000 (ค่าใช้จ่าย)) – 30,000 (ค่าลดหย่อนส่วนตัว) – 10,000 (ค่าเบี้ยประกันชีวิต).

¹⁷ (150,000 x 0) + (150,000 x 5%).

¹⁸ ((7,500 ÷ 400,000) x 100).

¹⁹ (1,100,000 – 60,000 (ค่าใช้จ่าย)) – 30,000 (ค่าลดหย่อนส่วนตัว) – 10,000 (ค่าเบี้ยประกันชีวิต).

²⁰ (150,000 x 0) + (150,000 x 5%) + (200,000 x 10%) + (250,000 x 15%) + (250,000 x 20%).

²¹ ((115,000 ÷ 1,100,000) x 100).

เงินได้ บุคคลดังกล่าวได้รับประโยชน์เหมือนกัน คือสามารถนำค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายไปจริงมาลดหย่อนภาษีได้เหมือนกัน จากตัวอย่างดังกล่าวจึงทำให้ทราบว่า การเพิ่มค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เข้ามาจะช่วยสร้างความเป็นธรรมตามหลักความเป็นธรรมในแนวตั้งได้

นอกจากนี้การกำหนดค่าลดหย่อนในส่วน of ค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เพิ่มเข้ามา ยังจะเป็นการช่วยให้ประชาชนที่จากเดิมอาจมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงภาษีหรือไม่อยู่ในระบบระเบียบของกฎหมายภาษีเข้ามาอยู่ในระบบระเบียบของกฎหมายภาษีอากรมากยิ่งขึ้น เนื่องจากค่าลดหย่อนตามรายการจากเดิมอาจจะไม่ได้ให้ความช่วยเหลือลดหย่อนแก่บุคคลผู้เสียภาษีอย่างกว้างขวางมากนัก เช่น หากผู้เสียภาษีไม่ได้มีการทำประกันชีวิตก็ไม่ได้รับสิทธิที่จะนำเบี้ยประกันภัยมาลดหย่อนภาษีได้ หากไม่ได้มีการกู้ยืมเพื่อที่อยู่อาศัยก็ไม่มีสิทธิที่จะนำดอกเบี้ยเงินกู้ยืมมาลดหย่อนได้ เป็นต้น แต่ในกรณีของค่ารักษาพยาบาลนี้เป็นค่าใช้จ่ายสำคัญที่ผู้เสียภาษีทุกคนต้องประสบพบเจอ ไม่จำเป็นต้องดำเนินกิจกรรมใดๆ เป็นพิเศษก็มีสิทธิได้รับประโยชน์ในส่วนนี้ได้ ดังนั้นจึงส่งผลต่อกระบวนการคิดของผู้เสียภาษีที่ว่าจากเดิมผู้เสียภาษีจะต้องเป็นฝ่ายเสียภาษีให้แก่รัฐเท่านั้น ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ใดๆ ให้แก่ตนเองหรือครอบครัวเลย แต่กรณีนี้แม้ตนเองจะต้องเสียภาษีให้แก่รัฐแต่ตนเองและครอบครัวก็ได้รับความช่วยเหลือในเรื่องค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ ซึ่งถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่มีความจำเป็นและสำคัญต่อความเป็นอยู่อย่างมาก เมื่อมีผู้หลีกเลี่ยงภาษีลดน้อยลง ผู้มีเงินได้ทุกคนก็จะเข้ามาสู่ขั้นตอนของการเสียภาษีที่ถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น จึงช่วยส่งผลให้หลักความเป็นธรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสียของการหักค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ต่อหลักความเป็นธรรมในแนวตั้ง แม้ว่าการเพิ่มมาตรการหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เข้ามาจะส่งผลดีต่อหลักความเป็นธรรมทั้งในแนวตั้งดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่การเพิ่มมาตรการหักค่าลดหย่อนกรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ก็ส่งผลกระทบต่อหลักความเป็นธรรมในแนวตั้งด้วยเช่นกัน คือ ตามหลักแล้วผู้ที่มีความสามารถในการหารายได้มาก ก็ควรเสียภาษีให้แก่รัฐมากกว่าผู้ที่มีความสามารถในการหารายได้น้อย แต่หากมีการเพิ่มมาตรการหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เข้ามาจะเป็นการให้ประโยชน์แก่ฝ่ายผู้ที่มีเงินได้มากในกรณีที่ฝ่ายผู้ที่มีเงินได้มากมีค่าใช้จ่ายทางการแพทย์มาก ในขณะที่ฝ่ายผู้ที่มีเงินได้น้อยไม่มีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เลย หรือมีแต่มีจำนวนค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า จึงไม่ก่อให้เกิดค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์หรือได้รับแต่เป็นจำนวนที่น้อยกว่า หากนำมาหักลดหย่อนฝ่ายที่ไม่มีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์หรือมีน้อยกว่า ก็จะได้รับอัตราส่วนของค่าลดหย่อนที่น้อยกว่า แม้ว่าตนเองจะเป็นฝ่ายที่มีเงินได้น้อยกว่าก็ตาม

ตัวอย่างที่ 3

ในปีภาษี 2559 นาย ก. เป็นคน โศครับราชการ มีสิทธิตามระบบสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ มีเงินได้พึงประเมิน 1,100,000 บาท และมีเงินได้สุทธิรวมทั้งปีคือ 1,000,000²² บาท นาย ก. จึงต้องเสียภาษีเป็นจำนวน 115,500²³ บาท และเสียภาษีในอัตรากำหนดเฉลี่ยร้อยละ 10.45²⁴ นาย ข. เป็นคน โศค ทำงานเป็นพนักงานเอกชนในบริษัทแห่งหนึ่ง ไม่มีสิทธิการรักษายาบาลใดๆ เลย มีเงินได้พึงประเมิน 400,000 บาท และมีเงินได้สุทธิรวมทั้งปีคือ 300,000²⁵ บาท นาย ข. จึงต้องเสียภาษีเป็นจำนวน 7,500²⁶ บาท และเสียภาษีในอัตรากำหนดเฉลี่ยร้อยละ 1.8²⁷ แต่หากระหว่างปีภาษีนาย ก. ได้รับบาดเจ็บจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาพยาบาล มีค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้น 100,000 บาท ส่วนนาย ข. สุขภาพร่างกายแข็งแรงดีจึงทำให้ไม่มีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์แต่อย่างใด เมื่อสิ้นปีภาษี นาย ก. สามารถนำเอาค่ารักษายาบาลมาใช้เป็นค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ แต่นาย ข. ไม่ได้รับสิทธิลดหย่อนในกรณีนี้แต่อย่างใด แม้ว่านาย ก. จะเสียภาษีมากกว่านาย ข. แต่หากพิจารณาจากรายรับรายจ่ายของแต่ละคนแล้วจะเห็นได้ว่านาย ข. ได้รับความคุ้มครองช่วยเหลือน้อยกว่านาย ก.

ผู้เสียภาษี	เงินได้พึงประเมิน (บาท)	เงินได้สุทธิ (บาท)	จำนวนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ของผู้เสียภาษี		ภาษี (บาท)	อัตรากำหนดเฉลี่ย (ร้อยละ)
			ได้รับตามสิทธิใดๆ	ใช้เป็นค่าลดหย่อนภาษี		
นาย ก.	1,100,00	1,000,000	-	100,000	< 115,500	< 10.45
นาย ข.	400,000	300,000	-	-	7,500	1.8

นอกจากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นการเพิ่มมาตรการหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์จะก่อให้เกิดช่องทางการหลบเลี่ยงที่จะชำระภาษี เนื่องจากการเพิ่มมาตรการจะต้องการการเพิ่มขึ้นตอนของการบังคับใช้ การทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนสถานพยาบาลที่รัฐบาลกำหนดให้สามารถให้นำค่ารักษายาบาลใช้สิทธิลดหย่อนได้ ขอบเขตของจำนวนค่า

²² $(1,100,000 - 60,000 \text{ (ค่าใช้จ่าย)}) - 30,000 \text{ (ค่าลดหย่อนส่วนตัว)} - 10,000 \text{ (ค่าเบี้ยประกันชีวิต)}$.

²³ $(150,000 \times 0) + (150,000 \times 5\%) + (200,000 \times 10\%) + (250,000 \times 15\%) + (250,000 \times 20\%)$.

²⁴ $((115,500 \div 1,100,000) \times 100)$.

²⁵ $(400,000 - 60,000 \text{ (ค่าใช้จ่าย)}) - 30,000 \text{ (ค่าลดหย่อนส่วนตัว)} - 10,000 \text{ (ค่าเบี้ยประกันชีวิต)}$.

²⁶ $(150,000 \times 0) + (150,000 \times 5\%)$.

²⁷ $((7,500 \div 400,000) \times 100)$.

รักษาพยาบาล ขอบเขตของการบังคับใช้ของมาตรการว่าครอบคลุมกว้างขวางมากน้อยเพียงใด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดช่องทางการหลบเลี่ยงภาษีทั้งสิ้น เช่น ผู้เสียภาษีไม่ได้มีการใช้จ่ายค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เลย แต่ต้องการที่จะได้รับสิทธิลดหย่อน ผู้เสียภาษีจึงไปทำข้อตกลงกับแพทย์หรือสถานพยาบาลเพื่อให้แพทย์หรือสถานพยาบาลออกใบเสร็จค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เพื่อนำมาลดหย่อนภาษี หรือผู้เสียภาษีมีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์จริง แต่มีจำนวนเพียงเล็กน้อยหรือไม่เต็มวงเงินที่กฎหมายให้สิทธิลดหย่อน ผู้เสียภาษีจึงไปทำข้อตกลงกับแพทย์หรือสถานพยาบาลเพื่อให้แพทย์หรือสถานพยาบาลออกใบเสร็จค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ในจำนวนที่สูงขึ้นหรือเต็มวงเงินที่กฎหมายให้สิทธิเพื่อนำมาลดหย่อนภาษี หรือผู้เสียภาษีมีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์จริง แต่เป็นค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ที่กฎหมายไม่ให้สิทธิลดหย่อน เช่น ค่าใช้จ่ายในการศัลยกรรมเพื่อความสวยงาม ผู้เสียภาษีจึงไปทำข้อตกลงกับแพทย์หรือสถานพยาบาลเพื่อให้แพทย์หรือสถานพยาบาลออกใบเสร็จค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เป็นกรณีที่กฎหมายให้สิทธิเพื่อนำมาลดหย่อนภาษี เป็นต้น

จากตัวอย่างการหลีกเลี่ยงภาษีโดยอาศัยมาตรการหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีผลกระทบต่อหลักความเป็นธรรมอย่างชัดเจน คือ ผู้ที่ควรเสียภาษีในจำนวนที่เท่ากันก็จะเสียภาษีในอัตราที่ไม่เท่ากัน หรือผู้ที่ควรเสียภาษีมากกว่าเนื่องจากมีความสามารถในการหาเงินที่มากกว่าก็อาจจะเสียภาษีน้อยกว่าผู้ที่มีความสามารถในการหาเงินได้น้อยกว่าก็ได้

ตารางที่ 4.1 สรุปผลการวิเคราะห์การหักค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ต่อหลักความเป็นธรรม

ผลกระทบต่อหลักความเป็นธรรมในแนวนอน	
ข้อดี	ข้อเสีย
1. ช่วยสร้างความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น สำหรับกรณีที่ผู้เสียภาษีมีเงินได้สุทธิเท่ากันต้องเสียภาษีเท่ากัน แต่ผู้เสียภาษีแต่ละรายได้รับสิทธิช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลที่แตกต่างกัน เช่น สิทธิตามระบบสวัสดิการรักษพยาบาล สิทธิตามระบบหลักประกันสุขภาพ เป็นต้น หรือผู้เสียภาษีบางรายไม่ได้รับสิทธิช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลเลย (ดูตารางในหน้า 95-96 ประกอบ)	1. ไม่เป็นธรรมต่อผู้เสียภาษีสำหรับกรณีที่ผู้เสียภาษีมีเงินได้สุทธิเท่ากันต้องเสียภาษีเท่ากัน แต่ตลอดปีภาษี ผู้เสียภาษีบางรายไม่มีค่ารักษาพยาบาลเลยหรือมีแต่เป็นจำนวนที่น้อยกว่า (ดูตารางในหน้า 98 ประกอบ)

ผลกระทบต่อหลักความเป็นธรรมในแนวนอน	
ข้อดี	ข้อเสีย
2. ช่วยให้ประชาชนมีความสนใจและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรมากยิ่งขึ้น	2. กฎหมายมีความซับซ้อนมากขึ้น ก่อให้เกิดช่องทางการหลบเลี่ยงที่จะชำระภาษี ทำให้ผู้มีเงินได้สุทธิเท่ากันเสียภาษีไม่เท่ากัน
ผลกระทบต่อหลักความเป็นธรรมในแนวตั้ง	
ข้อดี	ข้อเสีย
1. ช่วยสร้างความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น สำหรับกรณีที่มีรายได้น้อยได้รับช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล แต่ผู้มีรายได้น้อยไม่ได้รับสิทธิช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลเลย หรือกรณีผู้มีเงินได้สุทธิน้อยเสียต้อภาน้อยได้รับช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล แต่ผู้มีเงินได้สุทธิมากต้องเสียภาษีมากไม่ได้รับสิทธิช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลเลย (ดูตารางในหน้า 99-100 ประกอบ)	1. ไม่เป็นธรรมต่อผู้เสียภาษีสำหรับกรณีผู้มีเงินได้สุทธิมากต้องเสียภาษีมาก แต่ตลอดปีภาษีมีค่ารักษาพยาบาลมากจึงได้ค่าลดหย่อนมากกว่าผู้มีเงินได้น้อยที่ตลอดปีภาษีไม่มีค่ารักษาพยาบาลเลยหรือมีแต่เป็นจำนวนที่น้อยกว่า (ดูตารางในหน้า 102 ประกอบ)
2. ช่วยให้ประชาชนมีความสนใจและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรมากยิ่งขึ้น	2. กฎหมายมีความซับซ้อนมากขึ้น ก่อให้เกิดช่องทางการหลบเลี่ยงที่จะชำระภาษี ทำให้ผู้มีเงินได้สุทธิมากเสียภาษีเท่ากับหรือเสียภาษีน้อยกว่าผู้มีเงินได้สุทธิน้อย

4.2 ปัญหาการหักค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ต่อหลักความมีประสิทธิภาพ

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 หัวข้อที่ 2.1.4 ว่าระบบภาษีอากรที่ดีตามหลักความมีประสิทธิภาพจะต้องเป็นระบบภาษีอากรที่มีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีจะต้องมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับรายได้ที่จะได้รับมาจากการจัดเก็บภาษี ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเก็บภาษีของเจ้าหน้าที่และค่าใช้จ่ายในการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้เสียภาษีควรต้องต่ำที่สุด ภาษีต้องก่อให้เกิดผลกระทบที่ไม่ตั้งใจให้เกิดแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุดหรือก่อให้เกิดการบิดเบือนการตัดสินใจในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจอันนำมาซึ่งผลไม่จูงใจให้ผู้เสียภาษีทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจน้อยที่สุด และระบบภาษีที่ดีนั้นจะต้องมีลักษณะเป็นกลางในทางเศรษฐกิจให้มากที่สุด กล่าวคือ จะต้องกระทบกระเทือนการทำงานของกลไกในทางเศรษฐกิจน้อยที่สุดอีกด้วย หากกฎหมายภาษีอากรอนุญาตให้บุคคลผู้เสียภาษีสามารถนำค่าหักค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์มาหักเป็นค่าลดหย่อนออก

จากเงินได้เงินได้บุคคลธรรมดาจะส่งผลกระทบต่อหลักความมีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณา ดังนี้

(1) พิจารณากรณีกฎหมายภาษีอากรอนุญาตให้บุคคลผู้เสียภาษีสามารถนำค่าหักค่าใช้จ่ายในในทางการแพทย์มาหักเป็นค่าลดหย่อนออกจากเงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี

(2) พิจารณากรณีกฎหมายภาษีอากรอนุญาตให้บุคคลผู้เสียภาษีสามารถนำค่าหักค่าใช้จ่ายในในทางการแพทย์มาหักเป็นค่าลดหย่อนออกจากเงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจ

4.2.1 ความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี

พิจารณากรณีกฎหมายภาษีอากรอนุญาตให้บุคคลผู้เสียภาษีสามารถนำค่าหักค่าใช้จ่ายในในทางการแพทย์มาหักเป็นค่าลดหย่อนออกจากเงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะส่งผลกระทบต่อหลักความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 หัวข้อที่ 2.1.4 ว่าความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี คือ หลักการจัดเก็บภาษีที่ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับรายได้ที่จะได้รับมาจากการจัดเก็บภาษี ซึ่งจะเกิดได้จากการที่ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเก็บภาษีของเจ้าหน้าที่และค่าใช้จ่ายในการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้เสียภาษีมูลค่าต่ำ เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเก็บภาษีที่ผลกระทบต่อรายได้ของรัฐบาลที่เกิดจากการจัดเก็บภาษี หากรัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากในการบริหารจัดการเก็บให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ รัฐก็จะไม่มีเงินเพียงพอที่จะใช้จ่ายสาธารณะ ดังนั้น รัฐต้องสามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้จัดเก็บภาษีได้มาก โดยมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีน้อยที่สุด ส่วนค่าใช้จ่ายในการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของผู้เสียภาษีซึ่งถือได้ว่าเป็นภาระที่เพิ่มขึ้นแก่ผู้เสียภาษี หากค่าใช้จ่ายในการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีสูงแล้ว อาจนำไปสู่การลดลงอย่างมากของรายได้ที่ใช้จ่ายได้และความไม่เต็มใจในการเสียภาษีของผู้เสียภาษี และนำไปสู่ปัญหาการหลบหลีกหรือหนีภาษี จากลักษณะข้างต้นของหลักความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี หากกฎหมายภาษีอากรอนุญาตให้บุคคลผู้เสียภาษีสามารถนำค่าหักค่าใช้จ่ายในในทางการแพทย์มาหักเป็นค่าลดหย่อนออกจากเงินได้บุคคลธรรมดาที่ต้องเสียภาษีจะเกิดผลกระทบต่อหลักความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีโดยมีข้อดีและข้อเสีย ดังนี้

ข้อดีของการหักค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ต่อหลักความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี คือ ประชาชนผู้เสียภาษีจะหันมาให้ความสนใจและให้ความร่วมมือกับรัฐบาลในเรื่องการเสียภาษีอากรมากยิ่งขึ้น เพราะค่าลดหย่อนตามรายการตามบทบัญญัติที่มีอยู่เดิมอาจจะไม่ได้ให้ความช่วยเหลือหรือช่วยลดหย่อนแก่บุคคลผู้เสียภาษีอย่างกว้างขวางมากนัก เช่น หากผู้เสียภาษีไม่ได้

มีการทำประกันชีวิตก็ไม่ได้รับสิทธิที่จะนำเบี้ยประกันภัยมาลดหย่อนภาระภาษีได้ หากไม่ได้มีการกู้ยืมเพื่อที่อยู่อาศัยก็ไม่มีสิทธิที่จะนำดอกเบี้ยเงินกู้ยืมมาลดหย่อนได้ เป็นต้น แต่ในกรณีของค่ารักษาพยาบาลนี้เป็นค่าใช้จ่ายสำคัญที่ผู้เสียภาษีทุกคนต้องประสบพบเจอ ไม่จำเป็นต้องดำเนินการใดๆ เป็นพิเศษก็มีสิทธิได้รับประโยชน์ในส่วนนี้ได้ การเพิ่มมาตรการหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการคิดและทัศนคติของผู้เสียภาษีที่ว่าจากเดิมผู้เสียภาษีจะต้องเป็นฝ่ายเสียเงินให้แก่รัฐเท่านั้นโดยที่ตนเองและครอบครัวไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ใดๆ หรือได้รับการช่วยเหลือบรรเทาภาระทางการเงินแต่อย่างใดเลย แต่กรณีการเพิ่มมาตรการหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เข้ามาช่วยเหลือนี้ จะช่วยสร้างทัศนคติที่ดีของผู้เสียภาษีต่อระบบกฎหมายภาษี คือ แม้ผู้เสียภาษีต้องเสียภาษีให้แก่รัฐแต่ตนเองและครอบครัวก็ได้รับความช่วยเหลือในเรื่องค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ ซึ่งถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่มีความจำเป็นและสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่อย่างมาก การกำหนดค่าลดหย่อนในส่วนของการแพทย์เพิ่มจึงเป็นการช่วยให้ประชาชนที่จากเดิมอาจมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงภาษีหรือไม่อยู่ในระบบระเบียบของกฎหมายภาษีเข้ามาอยู่ในระบบระเบียบของกฎหมายภาษีอากรมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 1

นาย ก. มีอาชีพเป็นเกษตรกร มีรายได้ถึงเกณฑ์ที่จะต้องเสียภาษี แต่ นาย ก. ได้หลบเลี่ยงจ่ายภาษีมาโดยตลอด โดยการปกปิดรายได้ที่แท้จริง และมีความคิดที่ว่าภาษีไม่มีประโยชน์ต่อตนเอง แต่กลับกันมีแต่ตนเองที่ต้องเป็นฝ่ายเสียเงินให้แก่รัฐ ครอบครัวนาย ก. เป็นครอบครัวใหญ่ประกอบด้วย พ่อแม่ ภรรยา และลูกอีก 3 คน เมื่อถึงเวลาสมาชิกในครอบครัวเจ็บไข้ได้ป่วยย่อมก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเกิดขึ้น เมื่อกฎหมายภาษีกำหนดค่าลดหย่อนในส่วนของการแพทย์เพิ่มเข้ามา นาย ก. จึงสมัครใจเข้ามาสู่ระบบของภาษีอากร เพราะเมื่อสมาชิกภายในครอบครัวเจ็บป่วย นาย ก. ก็สามารถนำค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์มาช่วยลดหย่อนภาษีได้ การกำหนดค่าลดหย่อนในส่วนของการแพทย์เพิ่มเข้ามาช่วยเปลี่ยนความคิดนาย ก. จากเดิมที่คิดว่าตนต้องจ่ายเงินให้แก่รัฐโดยที่ไม่ได้รับประโยชน์อะไรตอบแทน เป็นแม้ว่าตนจะต้องเสียเงินภาษีให้แก่รัฐแต่ตนและครอบครัวก็ได้รับความคุ้มครองในเรื่องของค่ารักษาพยาบาลตอบแทนกลับมา

เมื่อจำนวนบุคคลผู้ที่มีพฤติกรรมหลบเลี่ยงภาษีน้อยลงก็จะส่งผลให้รัฐบาลสามารถเก็บภาษีเข้าสู่รัฐได้เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้รัฐมีเงินเพียงพอที่จะใช้จ่ายสาธารณะและใช้ในกิจกรรมที่มีความสำคัญและจำเป็นกับประเทศชาติ และหากบทบัญญัติมาตรการหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ที่รัฐนำมาบังคับใช้มี โครงสร้างที่แน่นอนชัดเจนและไม่ซับซ้อน คือ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เวลา สถานที่เสียภาษี จำนวนภาษีที่จะต้องเสียไว้โดยชัดเจน ว่าผู้ใดบ้างมีหน้าที่

ต้องเสียภาษี เสียเมื่อไร เสียจากฐานอะไร ในอัตราเท่าใด วิธีเสียภาษีเป็นอย่างไร รวมทั้งมีความชัดเจนในการตีความกฎหมาย ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สามารถทำให้มองเห็นผลลัพธ์ล่วงหน้าได้ ก็จะทำให้ผู้เสียภาษีมองมีความเข้าใจและปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้องและยังเป็นการง่ายต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บภาษีที่จะเข้าใจและบริหารจัดการเก็บภาษี ซึ่งความแน่นอนชัดเจนดังกล่าวจะก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีและต้นทุนในการบริหารจัดการเก็บภาษีที่ต่ำ นอกจากนี้การที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายภาษีอากร มีความสมัครใจที่จะเข้ามาอยู่ในระบบระเบียบของกฎหมายภาษีอากรมากยิ่งขึ้นยังเป็นการช่วยชดเชยวงต่อการหลบหลีกและหนีภาษี การใช้อำนาจตามอำเภอใจ การเรียกและรับสินบนของเจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บภาษี จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การเพิ่มมาตรการหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ที่ทบบัญญัติมีความแน่นอนชัดเจนและประชาชนสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายสามารถช่วยสนับสนุนหลักความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีและทำให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี

ตัวอย่างที่ 2

เดิมประเทศไทยมีรายรับจากภาษีอากรปีภาษีละ 1,000,000.0 ล้านบาท แต่เมื่อกฎหมายภาษีกำหนดค่าลดหย่อนในส่วนของค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เพิ่มเข้ามาผู้เสียภาษีที่เดิมเคยหลบเลี่ยงหรือหนีภาษีปรับเปลี่ยนความคิดสมัครใจเข้ามาอยู่ในบังคับของกฎหมายภาษี โดยหวังผลตอบแทนจากค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ จะทำให้ประเทศไทยมีรายรับจากภาษีอากรมากขึ้น และเมื่ออัตราผู้หลบเลี่ยงหรือหนีภาษีน้อยลง รัฐต้องไม่จำเป็นต้องใช้จ่ายงบประมาณไปกับมาตรการป้องกันการหลบเลี่ยงและหนีภาษีอีกด้วย ทำให้ประเทศไทยมีเงินเหลือมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

ข้อเสียของการหักค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ต่อหลักความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี คือ แม้ว่าการเพิ่มมาตรการหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เข้ามาจะส่งผลดีต่อหลักความมีประสิทธิภาพดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่การเพิ่มมาตรการหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ก็ส่งผลกระทบต่อหลักความมีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน คือ หากกฎหมายภาษีอากรมีการเพิ่มมาตรการหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เข้ามาใช้บังคับจะส่งผลให้ประมวลรัษฎากรและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ต้องมีการเพิ่มทบบัญญัติ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ระเบียบ วิธีการต่างๆ ที่จะเกี่ยวข้องและเป็นแนวทางในการบังคับปฏิบัติเรื่องค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์โดยเฉพาะเพิ่มเข้ามา ซึ่งจะเป็นการทำให้กฎหมายภาษีอากรมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เมื่อกฎหมายภาษีมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นจึงเป็นการยากที่ประชาชนผู้ต้องปฏิบัติตามกฎหมายจะมีความเข้าใจและปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรได้อย่างถูกต้อง และยังเป็นภาระยากต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายจะเข้าใจ ตีความกฎหมายและบริหารจัดการเก็บภาษีได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ตัวอย่างที่ 3

ตามกฎหมายภาษีอากรเดิม ผู้เสียภาษีสามารถยื่นภาษีได้เองทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ แต่เมื่อกฎหมายเพิ่มมาตรการหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เข้ามา ในบางกรณี ผู้เสียภาษีที่จะใช้สิทธิลดหย่อนอาจจะต้องติดต่อโรงพยาบาลเพื่อขอใบเสร็จค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ แล้วผู้เสียภาษีจะต้องนำใบเสร็จมาให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบความถูกต้องของใบเสร็จเสียก่อน ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นตอนในการทำงานของเจ้าหน้าที่ และเพิ่มความยุ่งยากให้แก่ผู้เสียภาษี

เมื่อกฎหมายมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นก็จะทำให้การคำนวณภาษีเพื่อคาดการณ์ล่วงหน้าเป็นไปได้ด้วยความยุ่งยากมากขึ้น และจะส่งผลให้ประชาชนผู้เสียภาษีและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่สามารถทำให้มองเห็นผลลัพธ์ล่วงหน้าได้หรือหากกระทำได้อีกก็ต้องคิดคำนวณโดยเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญ หรือต้องใช้ขั้นตอน-วิธีการคิดคำนวณที่ยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้นกว่าการคิดคำนวณเพื่อทราบผลลัพธ์ล่วงหน้าของระบบกฎหมายแบบเดิม

รัฐบาลต้องใช้งบประมาณมากขึ้นเพื่อที่จะดำเนินการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสมตรงตามจุดประสงค์ของค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ ที่มีขึ้นเพื่อช่วยบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายในการใช้บริการทางสาธารณสุขให้แก่ประชาชนผู้เสียภาษี เช่น รัฐต้องทำการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทำการพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่เดิมให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่องค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ หรือทำการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับความรู้เรื่องหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ วิธีการคิดคำนวณด้วยตนเองเพื่อทำให้มองเห็นผลลัพธ์ล่วงหน้า ขั้นตอนการใช้สิทธิตามกฎหมาย รายชื่อโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่สามารถนำค่ารักษาพยาบาลมาใช้สิทธิลดหย่อนได้ เป็นต้น อีกทั้งรัฐจะต้องติดต่อประสานงาน คัดเลือก และทำการตรวจสอบ โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่จะอนุญาตให้ประชาชนสามารถนำค่ารักษาพยาบาลมาทำการลดหย่อนภาษีว่าเป็นโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่มีการรักษาพยาบาลที่มีความปลอดภัยต่อประชาชน มีความเป็นธรรมในส่วนของค่ารักษาพยาบาล หรือมีปัจจัยอื่นๆ ประกอบตามที่กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ กฎหมาย ระเบียบที่ซับซ้อน และขั้นตอนการทำงานที่เพิ่มเข้ามาจะทำให้ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเก็บภาษีเพิ่มมากขึ้น เพราะเป็นเรื่องที่ยุ่งยากสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บภาษีในการบริหารจัดการเก็บภาษี และเจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บภาษีต้องใช้เวลาที่มากขึ้นกว่าปกติในการทำความเข้าใจและบังคับใช้กฎหมายและระเบียบที่เพิ่มเข้ามาได้อย่างถูกต้อง

เมื่อกฎหมายภาษีอากรมีการเพิ่มมาตรการหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ เข้ามาใช้บังคับ มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่างๆ ในประมวลรัษฎากรและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถบังคับใช้ได้ในเรื่องนี้ได้อย่างแท้จริงแล้ว ย่อมส่งผลให้กฎหมายภาษี

อาจมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม เมื่อกฎหมายมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นก็จะทำให้กฎหมายมีช่องโหว่ในการหลีกเลี่ยงภาษีมากขึ้น ทำให้บุคคลบางกลุ่มสามารถใช้ประโยชน์จากกฎหมายและระเบียบที่มีความซับซ้อนค้นหาช่องโหว่ในการลดภาระภาษีของตนเองหรือหลีกเลี่ยงภาษีที่ตนจะต้องจ่ายให้แก่รัฐ

ตัวอย่างที่ 4

ผู้เสียภาษีมียกจ่ายในทางการแพทย์จริง แต่มีจำนวนเพียงเล็กน้อยหรือไม่เต็มวงเงินที่กฎหมายให้สิทธิลดหย่อน ผู้เสียภาษีจึงไปทำข้อตกลงกับแพทย์หรือสถานพยาบาลเพื่อให้แพทย์หรือสถานพยาบาลออกใบเสร็จค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ในจำนวนที่สูงขึ้นหรือเต็มวงเงินที่กฎหมายให้สิทธิเพื่อนำมาลดหย่อนภาษี

ตัวอย่างที่ 5

ผู้เสียภาษีมียกจ่ายในทางการแพทย์จริง แต่เป็นค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ที่กฎหมายไม่ให้สิทธิลดหย่อน เช่น ค่าใช้จ่ายในการศัลยกรรมเพื่อความสวยความงาม ผู้เสียภาษีจึงไปทำข้อตกลงกับแพทย์หรือสถานพยาบาลเพื่อให้แพทย์หรือสถานพยาบาลออกใบเสร็จค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เป็นกรณีที่กฎหมายให้สิทธิเพื่อนำมาลดหย่อนภาษี

ตัวอย่างที่ 6

ผู้เสียภาษีไม่ได้มีการใช้จ่ายค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เลย แต่ต้องการที่จะได้รับสิทธิลดหย่อน ผู้เสียภาษีจึงไปทำข้อตกลงกับแพทย์หรือสถานพยาบาลเพื่อให้แพทย์หรือสถานพยาบาลออกใบเสร็จค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เพื่อนำมาลดหย่อนภาษี

4.2.2 ความมีประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจ

พิจารณากรณีกฎหมายภาษีอากรอนุญาตให้บุคคลผู้เสียภาษีสามารถนำค่าหักค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์มาหักเป็นค่าลดหย่อนออกจากเงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะส่งผลกระทบต่อหลักความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 หัวข้อที่ 2.1.4 ว่าความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี คือ หลักการจัดเก็บภาษีที่ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับรายได้ที่จะได้รับมาจากการจัดเก็บภาษี นอกจากนี้การจัดเก็บภาษีต้องมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีแล้วยังต้องมีประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจด้วย คือ การจัดเก็บภาษีต้องก่อให้เกิดผลกระทบที่ไม่ตั้งใจให้เกิดแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุดหรือก่อให้เกิดการบิดเบือนการตัดสินใจในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจอันนำมาซึ่งผลไม่ตั้งใจให้ผู้เสียภาษีทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจน้อยที่สุด ทั้งนี้ก็เพราะว่าภาษีมียกจ่ายต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้เสียภาษี โดยผู้เสียภาษีอาจเลือกที่จะไม่ประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ตนชอบและตนเองถนัด หรือผู้เสียภาษีอาจเลือกที่จะทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ไม่ถูกจัดเก็บภาษี หรืออาจจะเลือกกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ถูกจัดเก็บภาษีไม่

สูงแทนกิจกรรมที่ถูกจัดเก็บภาษีที่สูง อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อผลการตัดสินใจของผู้เสียภาษี ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรัฐบาลอาจได้รับรายได้จากการจัดเก็บภาษีน้อยลง และนอกจากนี้ภาษีที่ดินนั้นจะต้องมีลักษณะเป็นกลางในทางเศรษฐกิจให้มากที่สุด คือ จะต้องกระทบกระเทือนการทำงานของกลไกในทางเศรษฐกิจน้อยที่สุดอีกด้วย จากลักษณะข้างต้นของหลักความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี หากกฎหมายภาษีอากรอนุญาตให้บุคคลผู้เสียภาษีสามารถนำค่าหักค่าใช้จ่ายในในการแพทย์มาหักเป็นค่าลดหย่อนออกจากเงินได้บุคคลธรรมดาที่ต้องเสียภาษีจะเกิดผลกระทบต่อหลักความมีประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจ โดยมีข้อดีและข้อเสีย ดังนี้

ข้อดีของการหักค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในการแพทย์ต่อหลักความมีประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจ คือ การเพิ่มค่าลดหย่อนกรณีค่าใช้จ่ายในการแพทย์เข้ามาในระบบกฎหมายภาษีอากรจะทำให้ประชาชนหันมาใส่ใจสุขภาพร่างกายของตนเองและครอบครัวมากยิ่งขึ้น จากเดิมที่เมื่อเกิดอาการเจ็บป่วยอาจจะทำการซื้อยารับประทานเอง ซึ่งอาจจะเป็นยาอันตรายหรืออาจจะเป็นยาไม่มีคุณภาพหรือไม่ได้มาตรฐาน เนื่องจากราคาถูกและสะดวกรวดเร็วกว่าการเข้ารับบริการในสถานพยาบาล ซึ่งในบางกรณีการรักษาด้วยตนเองดังกล่าวก็ทำให้อาการแย่ลงหรือใช้เวลาในการรักษาตัวมากกว่าปกติ เพราะไม่ได้รับการตรวจและวินิจฉัยโรคอย่างถูกต้องจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ แต่หากประชาชนสามารถนำเอาค่ารักษาพยาบาลมาใช้หักลดหย่อนภาษีของตนเองได้นั้น ก็จะเป็นการช่วยกระตุ้นให้ประชาชนเลือกที่จะเข้ารับบริการของสถานพยาบาลของรัฐหรือเอกชนที่รัฐอนุญาตให้นำค่ารักษาพยาบาลมาใช้สิทธิลดหย่อนได้ ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้รับการตรวจวินิจฉัยโรคที่ถูกต้อง ได้รับการรักษาพยาบาลที่ถูกต้องตรงจุด ได้รับยาที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัย นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่สถานพยาบาลอีกด้วย และเมื่อประชาชนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ก็จะเป็นกำลังสำคัญในการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ และพัฒนาทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ตัวอย่างที่ 7

ตามปกติเมื่อนาย ก. มีอาการเจ็บป่วย นาย ก. ก็จะทำการรักษาด้วยตนเอง โดยการซื้อยาชุดหรือรักษาด้วยการพบบหมอเถื่อน ซึ่งบางครั้งก็ทำให้นาย ก. มีอาการป่วยรุนแรงมากยิ่งขึ้นหรือต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อกฎหมายอนุญาตให้ประชาชนสามารถนำค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลมาใช้ลดหย่อนภาษีได้ นาย ก. จึงเปลี่ยนความคิดและเลือกที่จะเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลของรัฐเพื่อใช้สิทธิ ดังกล่าว ซึ่งนอกจากนาย ก. จะได้รับสิทธิลดหย่อนภาษีแล้ว นาย ก. ยังได้รับการรักษาที่ถูกต้องเหมาะสมจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญอีกด้วย

ข้อเสียของการหักค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในการแพทย์ต่อหลักความมีประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจ คือ แม้ว่าการเพิ่มค่าใช้จ่ายในการแพทย์จะสามารถช่วยให้รัฐจัดเก็บภาษีได้มาก

ยิ่งขึ้น ช่วยกระตุ้นให้ประชาชนหันมาให้ความสนใจกับกฎหมายอากรและสุขภาพร่างกายของตนเองและบุคคลในครอบครัวมากยิ่งขึ้น แต่การเพิ่มค่าลดหย่อนกรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ก็อาจส่งผลต่อการบิดเบือนการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของประชาชนในอีกด้านหนึ่งได้ เพราะเมื่อมีการเพิ่มค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เข้ามาในระบบกฎหมายอากร ประชาชนบางกลุ่มก็จะมีความต้องการที่จะได้รับผลประโยชน์จากค่าลดหย่อนที่เพิ่มเติมเข้ามา เพื่อช่วยบรรเทาภาระภาษีของตนเอง ซึ่งการกระทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อรับสิทธิค่าลดหย่อนในกรณีที่ตนเองและครอบครัวได้รับความเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อยหรือไม่ได้รับความเจ็บป่วยใดๆ เลย นอกจากจะเป็นการเสียเวลาโดยใช้เหตุของตัวผู้เสียภาษีแล้ว ยังเป็นการเพิ่มภาระของโรงพยาบาลซึ่งปกติก็มีภาระในเรื่องของจำนวนคนไข้ที่มากพออยู่แล้วอีกด้วย

ตัวอย่างที่ 8

จากเดิมที่นาย ก. สามารถรักษาเบื้องต้นด้วยตัวเองได้ โดยการรับประทานยาเมื่อมีอาการเจ็บป่วยเล็กๆ น้อยๆ แต่เมื่อมีการเพิ่มมาตรการหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ นาย ก. จึงเลือกที่จะไม่ทำการรักษาพยาบาลเบื้องต้นด้วยตนเอง แต่เลือกที่จะไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลเพื่อที่จะได้นำใบเสร็จค่ารักษาพยาบาลมาใช้สิทธิในการลดหย่อนภาษีแทน

จากที่กล่าวมาข้างต้นไม่ว่าจะเป็นการบัญญัติกฎหมายในส่วนของมาตรการหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์มาใช้บังคับ การกำหนดขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติตามกฎหมาย การสรรหาและการพัฒนาบุคลากร การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชน การประสานงาน ตรวจสอบโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ล้วนแต่เป็นการเพิ่มต้นทุนของรัฐในการดำเนินการจัดเก็บภาษีทั้งสิ้น และไม่ว่าจะด้วยสาเหตุค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเก็บภาษีของเจ้าหน้าที่สูงขึ้น ความซับซ้อนของกฎหมายภาษี แนววิธีปฏิบัติในการบริหารที่ยุ่งยากมากขึ้น ทั้งหมดนี้ล้วนขัดกับหลักความมีประสิทธิภาพที่ยึดหลักที่ว่าค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีจะต้องมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับรายได้ที่จะได้รับมาจากการจัดเก็บภาษี ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเก็บภาษีของเจ้าหน้าที่และค่าใช้จ่ายในการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้เสียภาษีควรต้องต่ำที่สุด ภาษีต้องก่อให้เกิดผลกระทบที่ไม่ตั้งใจให้เกิดแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุดหรือก่อให้เกิดการบิดเบือนการตัดสินใจในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจอันนำมาซึ่งผลไม่จูงใจให้ผู้เสียภาษีทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจน้อยที่สุด และระบบภาษีที่ดีนั้นจะต้องมีลักษณะเป็นกลางในทางเศรษฐกิจให้มากที่สุด กล่าวคือ จะต้องกระทบกระเทือนการทำงานของกลไกในทางเศรษฐกิจน้อยที่สุดอีกด้วย

ตารางที่ 4.2 สรุปผลการวิเคราะห์การหักค่าลดหย่อนค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ต่อหลักความมีประสิทธิภาพ

ผลกระทบต่อหลักความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี	
ข้อดี	ข้อเสีย
1. ช่วยให้ประชาชนมีความสนใจและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรมากยิ่งขึ้น ทำให้รัฐสามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มมากขึ้น	1. การเพิ่มมาตรการหักค่าลดหย่อน กรณีค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์เข้ามาใช้บังคับจะทำให้กฎหมายมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จึงเป็นการยากสำหรับผู้เสียภาษีและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ทำให้รัฐมีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น
	2. กฎหมายมีความซับซ้อนมากขึ้น ก่อให้เกิดช่องทางการหลบเลี่ยงที่จะชำระภาษี ทำให้รัฐจัดเก็บภาษีได้น้อยลง
ผลกระทบต่อหลักความมีประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจ	
ข้อดี	ข้อเสีย
1. ประชาชนหันมาใส่ใจสุขภาพร่างกายของตนเองและครอบครัวมากยิ่งขึ้น ใช้บริการสถานพยาบาลของรัฐมากขึ้น ได้รับการตรวจวินิจฉัยโรคที่ถูกต้อง ได้รับยาที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัย และทำให้สถานพยาบาลมีรายได้เพิ่มมากขึ้น	1. เมื่อผู้เสียภาษีและครอบครัวได้รับความเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อย ซึ่งสามารถรักษาเบื้องต้นเองได้ ผู้เสียภาษีก็จะเลือกที่จะใช้บริการสถานพยาบาล เพราะต้องการผลประโยชน์จากค่าลดหย่อน